

Grodzisko Starnin

Autor: Edmund Kałmierski

Z otchłani wieków

Na terenie Gminy Rymań znajdują się dwa dawne grodziska: Rymań i Starnin. Pierwsze z nich przedstawiłem już we wcześniejszym artykule, teraz kolej na grodzisko Starnin. Na początku potrzebne jest wyjaśnienie, że w wielu źródłach historycznych grodzisko to jest określone w różny sposób. Ze względu na podobieństwo nazwy spotyka się z określeniem zamek Kiepin (Kölpin) lub Nowy Kiepin – szczególnie w źródłach z lat wcześniejszych. Później określano to miejsce jako grodzisko Starnin. Obecnie, archeolodzy określają je również, jako grodzisko Starnin. Na niemieckiej mapie z 1942 roku nr 2058(Kölpin), miejsce dawnego grodu oznaczono jako „K.D. Burghügel” (zamek warowny na pagórku). Spotykamy się również z określeniami: BurgWall oraz Wasserburg. Grodzisko jest położone na podmokłych terenach, rozciąga się wzdłuż rzeki Mołstowy (Molstow). Na mapie zaznaczyłem je jako „1”.

Jest to teren trudnodostępny, prawie bagienny, leży w meandrze rzeki, wskazuje na typowo obronny charakter tego miejsca. Grodzisko w Starninie jest chronologicznie związane z pograniczem wczesnego średniowiecza i średniowiecza. Zaliczane jest do typu stożkowego, nizinnego o wymiarach 70 x 40 m i wysokości wałów do 4 m. Wały i majdan (wnętze) grodziska porośnięte są gęsto drobnym drzewostanem. Przerwa w wale w kierunku prostopadłym do koryta rzeki, odległej około 100 m świadczy, że w tym miejscu mogła być brama. We wnętrzu warowni można spotkać porzucane kamienie różnej wielkości oraz fragmenty cegły tj. budulec po dawnym zamku. Na początku XX wieku pastor Robert Krohn znalazł w opisywanym obiekcie m.in. nóż, podkowę, kości zwierzęce, późnośredniowieczne skorupy naczyń (Monatsblätter). Również ksiądz Władysław Węga w swoim opracowaniu zatytułowanym „Kultura Pomorza we wczesnym średniowieczu na podstawie wykopalisk” z roku 1930, odnotował: „Starnin. Grodzisko wyżenne”. Trudno jest dotrzeć do tego miejsca. Po raz pierwszy byłem tam w 2007 roku i z tego roku pochodzą publikowane zdjęcia.

Typ grodziska, jak i jego chronologia wskazuje, że w tym miejscu był zamek (Kiepin), który był dziełem rycerzy obdarowanych dobrami ziemskimi i immunitetami. Pochodzili oni z rodu Manduvel (później Manteuffel), napływowych rycerzy niemieckich. Wywodził mieli się z rodu de Querne. Jednak pochodzenie Manteuffłów nadal uznaje się za nie do końca znane, ze wskazaniem Westfali za najbardziej prawdopodobną ich ojczyznę. Z tego rodu, rycerz Hennig posiadał lenno w Kiepinie leżącym na wschód od Gryfic i pozostawał w służbie księcia Bogusława IV (wzmianka z 1299 roku). Rycerze Henryk, Michał i Gerard (Manteuffel) w dniu 21.04.1315 roku zobowiązali się wobec kapituły w Kamieniu uiszczać podatek państwowy ze swej wsi Kiepino (Culpin, potem Kölpin). To pierwsza znana ich posiadłość, w której byli lennikami klasztoru premonstratensów z Białoboków (Belbuck) koło Trzebiatowa (Treptow a. Rega). Jeden z nich rycerz Michał, był w 1328 roku patronem kieleńskiego kościoła. Manteufflowie chyba już w pierwszej połowie XIV wieku dołączyli do najbardziej znaczącego rycerstwa zamkowego (Schloßgesessene) z pierwszym zamkiem w Kiepinie. Z tego miejsca też wywodziła się tzw. kieleńska linia rodu. Ród Manteuffłów, w średniowieczu, wydał licznych przedstawicieli trudniących się rozbójnictwem. „Ci wręcz nie ludzie, lecz okropni zbójcy, diabłami zwani”, tak określił ich w 1518 roku Jan Bugenhagen. Willeke (Wilke, Wilhelm) Manteuffel z Kiepina, znany od 1401 roku, kiedy to zaciągnął się do służby w Zakonie Krzyżackim, zasłynął z organizowania rozbójniczych napadów w zachodniej części księstwa pomorskiego i na terenie władztwa biskupiego w Kamieniu. Wiele o wspólnocie rodowej coraz liczniejszych Manteuffłów mówi akt z 20 lutego 1417 roku, w którym m.in. Henning syn Wilkina z Kiepina oraz Klaus ze Świecia (Schwedt), pod przysięgą zobowiązują się radzie Trzebiatowa wystrzegać się odwetu, gdy ona zwolni z więzienia Gerda Manteuffla i innych uwięzionych za zabicie mieszczanina trzebiatowskiego. W 1432 roku zakonnicy z klasztoru w Białobokach przeprowadzili zbrojną akcję przeciwko rozbójniczemu órdkowi Manteuffłów z zamku w Kiepinie, podczas której zabito Henryka Manteuffla. Po zajęciu zamku i ujęciu wielu do niewoli, zamek do końca zniszczyli mieszczanie z Trzebiatowa i Kołobrzegu. Zamek rozebrano, a uzyskana cegła przeznaczona na budowę Bramy Kołobrzesckiej w Trzebiatowie. W 1440 roku Kiepino (zamek) było już odbudowane, a Mikołaj Manteuffel zwiózł z Nowego Kiepina (Neu Kölpin). Na tej dacie kończymy opis historii rodu Manteuffel oraz ich zamku w Kiepinie (grodziska Starnin). W następnych wiekach, ród ten wydał wielu znanych przedstawicieli, którzy uczestniczyli w życiu publicznym państwa niemieckiego, ale również i polskiego. Członkowie tego rodu do końca XIX wieku w istotny sposób wpisali się w historię miejscowości leżących w naszej gminie (zobacz historię Gorawina, Drozdowa, Starnina i innych

miejsowości, które opisał T. Dach w poprzednich numerach biuletynu „Puls Rymania” oraz w artykułach na www.gorawino.net). Więcej zdjęć dawnego grodziska Starnin znajdziesz w "galerii foto"
Źródła: - E. Rymar, Posiadłości zachodniopomorskich Manteufflów w średniowieczu (XII-XVI), - K. Kalita-Skwirzyńska, średniowieczne obwarowania miejskie Trzebiatowa, - "Monatsblätter" - 1902 - herb rodu Manteuffel - <http://herby.machura.slupsk.pl/>